

Onderwerp Implicaties regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'

Steller M. Eillert

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 06 5540 6532

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 6622539

Datum 08-11-2017

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 13 oktober jongstleden is het nieuwe regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' gepubliceerd. In deze brief ontvangt u een eerste aanzet tot een nadere duiding van het nieuwe Regeerakkoord.

We ervaren de impulsen voor de economie en stimulering van werkgelegenheid als meer dan wenselijk. Rond de energie-transitie en verduurzaming zien we als potentieel "koploper-regio" volop kansen. We werken momenteel samen met de provincie, inhoudelijk en qua lobby, aan bevestiging van deze rol. Ook zijn we tevreden over de extra aandacht voor de veiligheid en de veiligheidsbeleving – we noemen hier de wijkagent en de ondermijnende criminaliteit -, cultuur en voor het thema "gezond".

We kunnen de financiële consequenties van het Regeerakkoord in ons zorgdomein nog onvoldoende overzien. Het is vooralsnog moeilijk in te schatten welke extra bijdrage het kabinetsbeleid kan leveren aan onze inzet op vernieuwing van het sociaal domein en de financiering daarvan. Daarover volgen nog nadere bestuursakkoorden.

Teleurgesteld zijn we over de geringe aandacht voor de onderkant van de samenleving, de armoede en de kwetsbare wijken, en het ontbreken van een nationaal transformatiefonds om de grote binnenstedelijke woningbouwopgave te kunnen realiseren.

Het kabinet wil met cofinanciering, programmatische afspraken en bestuursakkoorden nadere afspraken met mede-overheden over door het kabinet gewenste bestedingsdoelen. Dit geldt over de gehele breedte van dit Regeerakkoord, hetgeen een goede inschatting van de (financiële) effecten op dit moment lastig maakt.

Veiligheid

De nationale politie krijgt structureel 267 miljoen euro extra voor onder andere meer agenten in de wijk en rechercheurs. De politie kan hiermee effectiever optreden en de digitale veiligheid vergroten. Er komt een ‘Ondermijningswet’ om de juridische knelpunten in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende criminaliteit op te lossen. Er wordt eenmalig 100 miljoen euro ingezet voor de intensivering van de aanpak. Daarnaast komt er een verbod op Outlaw Motorcycle Gangs (criminele motorbendes).

In het regeerakkoord is aandacht voor mensenhandel. Alle vormen van bedrijfsmatige seksuele dienstverlening worden vergunningplichtig; er komt een wettelijke grondslag voor lokale intakegesprekken (GGD). Er wordt geïnvesteerd in de regionale Prostitutie Controle Teams. Daarnaast wordt er extra geld voor slachtoffers van mensenhandel beschikbaar gesteld. Er komt wet- en regelgeving ten aanzien van experimenten met het gedoogd telen van wiet voor recreatief gebruik, welke in een aantal middelgrote gemeenten plaats gaan vinden. Groningen heeft aangegeven hier aan mee te willen doen.

Bestuur

In het regeerakkoord wordt de weerbaarheid benoemd van herindelingen georganiseerd van onderop. Om één en ander beter te kunnen stroomlijnen, krijgen provincies een belangrijkere rol. Er wordt ruimte gegeven aan experimenten in krimpregio’s om het voorzieningenniveau op peil te houden. Overigens is er voor krimp relatief weinig aandacht in het regeerakkoord.

Wonen

Het akkoord kent wat betreft het onderwerp wonen vooral procesmatige en beleidsmatige teksten, waar in onze ogen weinig middelen tegenover staan. Er gaat weliswaar 100 miljoen euro naar de woningcorporaties, vanuit de verhuurdersheffing, maar deze bijdrage is relatief beperkt. Lefier alleen al investeert 400 miljoen euro. Gezien de lobby die wij in G32-verband hebben gevoerd op dit onderwerp, hadden wij meer middelen voor wonen verwacht.

In het regeerakkoord wordt gesproken over een plan voor het aanjagen van de woningbouwproductie, maar het overgrote deel van de woningvraag slaat neer in bestaand stedelijk gebied. Juist hier moeten vaak grote onrendabele investeringen worden gedaan om woningbouw en de hiervoor noodzakelijke transformaties en de ruimtelijke inpassing te kunnen realiseren. Hiervoor worden geen middelen beschikbaar gesteld na het wegvallen van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV-budget). Het werkelijke probleem zit dus in de financiering van de bouwstroom door middel van investeringen. Financiering is in de Randstad eenvoudiger door het grotere

terugverdienvermogen ten opzichte van de rest van Nederland (Groningen inclusief). Perspectief op een nieuw nationale transitiefonds ontbreekt.

We zijn positief over de ruimte die het rijk wil bieden voor meer regionaal en lokaal maatwerk. Het rijk zou wat ons betreft ook meer per woningmarktgebied kunnen kijken hoe de positie en verantwoordelijkheden van woningcorporaties het best kan worden georganiseerd. Nu worden corporaties in krimpregio's en andere gebieden / steden waar de markt niet vanzelf alles oppakt nog hetzelfde benaderd als corporaties in de Randstad. Een vereenvoudiging van de markttoets is een stap in de goede richting.

Er wordt verder gesproken over het vergroten van de mogelijkheden voor wooncoöperaties om bestaande huurwoningen van reguliere woningcorporatie over te nemen. Er wordt niet gesproken over mogelijkheden voor coöperaties die eigenstandig willen ontwikkelen (dus groepen mensen die zelf huurwoningen willen ontwikkelen). Terwijl we hiervan in de stad wel voorbeelden zien, bijvoorbeeld Ebbingehofje. Het vergroten van de mogelijkheden hiervoor zou welkom zijn.

Er worden doelstellingen en ambities genoemd ten aanzien van verduurzaming van de woningvoorraad, onduidelijk is echter welke stimulerende maatregelen - ook budgettair- het Rijk wil nemen. Hierbij is het de vraag hoe de relatie wordt gelegd met de beschikbare 4 miljard euro voor de energietransitie.

(Ruimtelijke) Economie en vestigingsklimaat

Het kabinet wil dat nog meer mensen profiteren van de economisch gunstige omstandigheden. Vooral middeninkomens gaan erop vooruit. Het is ook de bedoeling van het nieuwe kabinet om de werkgelegenheid voor brede groepen te stimuleren door verlaging van belasting op arbeid. Daarnaast gaat het kabinet een hogere belasting op gebruik en consumptie doorvoeren. Uiteindelijk zullen werknemers door de lastenverlichting meer besteden en in koopkracht vooruit gaan, belooft de nieuwe coalitie.

De vennootschapsbelasting wordt verlaagd, over de eerste 200.000 euro winst wordt het tarief verlaagd en de dividendbelasting wordt afgeschaft. Door deze maatregelen wordt Nederland aantrekkelijker voor buitenlandse bedrijven. De coalitie wil de mogelijkheden voor regionale en sectorale proefprojecten, wettelijke experimenteerruimte, testlocaties en regelvrije zones vergroten. Dit past in de ambitie van Groningen om zich als proeftuin te presenteren en daarmee het vestigingsklimaat van Groningen te versterken. Om regionale kansen te benutten, zijn er mogelijkheden voor deals met regionale overheden. Er komt een Fonds voor Regionale projecten gevoed met 225 mln. euro, hoewel nog onduidelijk is voor wat precies. Ook de Randstad kan voorstellen indienen. De betrokken regio zal zelf moeten bijdragen.

Het topsectoren- en mainportbeleid wordt doorgezet. Rond de topsectoren zijn er drie grote thema's, die alle drie goede kansen voor ons bieden:

- Energietransitie, duurzaamheid;
- Landbouw, water, voedsel;
- Quantum, high tech, nano, fotonica;

Dit sluit aan bij de uitdagingen in de Noordelijke Innovatie Agenda.

Gaswinning

We ervaren de aandacht in het Regeerakkoord voor dit thema als een redelijk goed begin, al blijft de tekst met veel vraagtekens omgeven. Zo wordt een verbetering van de nieuwbouwregeling niet genoemd. In het regeerakkoord worden de veiligheidsrisico's van gaswinning afgewogen tegen het belang van leveringszekerheid. Er worden echter geen duidelijke uitspraken over het resultaat van deze afweging gedaan.

Het kabinet wil de vraag naar aardgas verminderen met 3 BCM, en de winning van aardgas verminderen met 1,5 BCM, om zo een buffer van 1,5 BCM te creëren om de aardgasproductie vlak te houden. Daarnaast wordt de winning 'vlakker' gemaakt, wat zal moeten zorgen voor meer veiligheid in de ondergrond. Deze maatregel voor verlaging/vervlakking van de gaswinning wordt door de regionale belanghebbenden en overheden als marginaal ervaren.

In het regeerakkoord staat dat de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een beter verankerde wettelijke positie moet krijgen, dat er een gedragen schadeprotocol en uitkoopregeling moet komen en dat de herstelwerkzaamheden 'programmatisch' moeten worden aangepakt. Er worden echter weinig concrete doelstellingen genoemd. We denken overigens momenteel in regionaal verband na over de governance, mede in relatie tot de positie van de NCG.

Er wordt een regiofonds gecreëerd ter hoogte van 2,5% van de aardgasbaten, ca. 50 miljoen per jaar. De koppeling van de hoogte van dit fonds aan de aardgasopbrengsten is bijzonder. In een tijd dat we allen vinden dat de gaswinning verder omlaag zou kunnen, lijkt dit een discutabele keuze. Ook bestaat er onduidelijkheid of dit bedrag beschikbaar komt naast de andere beschikbare bedragen. Ook de bestedingsmogelijkheden roepen nog vragen op.

De herstel- en versterkingswerkzaamheden, waarvoor de NAM financieel verantwoordelijk is, worden volgens het akkoord zo veel mogelijk gecombineerd met verduurzamingswerkzaamheden en economische structuurversterking 'waarvoor middelen in het fonds voor de regio bestemd zijn.' Men zou hieruit kunnen opmaken dat als woningen moeten worden versterkt de NAM dat betaalt, maar dat de gelijktijdige verduurzaming uit het fonds moet worden betaald. Een bedrag van 50 mln. euro lijkt daarvoor

relatief beperkt. Bij een bijdrage van – stel – 25.000 euro per woning zouden dan jaarlijks slechts 2.000 woningen kunnen worden verduurzaamd. Dit zou dan ook betekenen dat er dan binnen dit budget geen geld over is voor het versterken van de economische structuur van het gebied.

Tegelijkertijd schept de vermelding als mogelijk nationaal koploper rond de energietransitie verwachtingen: 'De provincie Groningen kan de nationale koploper worden bij de energietransitie en als kenniscentrum op dit gebied functioneren. Het fonds kan hierbij helpen'.

Energietransitie en Duurzaamheid

De ambities in het regeerakkoord met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering zijn behoorlijk scherp geformuleerd. Men beoogt een uitstootreductie van broeikasgassen van 49% in 2030. Waar Nederland tot dusver flink achterliep bij andere Europese landen is nu de intentie om voorop te gaan lopen. Opgeteld is er per jaar uit rijksmiddelen een budget van bijna 4 miljard euro beschikbaar. In het regeerakkoord staat dat daarnaast ook een aanzienlijk deel van de extra middelen voor decentrale overheden ten goede zal komen aan het klimaatbeleid. De verduurzamingsopgave van de gebouwde omgeving vindt immers met name plaats onder verantwoordelijkheid van decentrale overheden. In een bestuursakkoord wordt dit nader uitgewerkt.

Deze ambities en de wijze van verstrekking van bijbehorende middelen rond energietransitie en verduurzaming zijn nog niet uitgewerkt. Een groot deel van de SDE+ (Subsidie Duurzame Energie) dreigt naar CCS (afvang en opslag van CO₂) te gaan. Dit zou naar onze mening allereerst naar duurzame energiemoeten gaan. Behalve door middel van extra geld wil het kabinet duurzame energie bevorderen met stimulerende regelgeving. Deels komt dit overeen met pleidooien die we ook vanuit Groningen hebben gevoerd bij de energiedialoog van minister Kamp in 2016. Deze regelgeving kan businesscases vergemakkelijken bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Mobiliteit

Er komt eenmalig 100 miljoen euro beschikbaar voor fietsinfrastructuur; verbindingen en fietsparkeer-mogelijkheden. In het uitvoeringsprogramma van de fietsstrategie hebben we nog wensen die hier mogelijk voor in aanmerking komen. Er komt extra aandacht voor verkeersveiligheid, voor de realisatie van het manifest 'Verkeersveiligheid: een nationale prioriteit'. We zijn blij met deze aandacht voor verkeersveiligheid en hopen samen met het rijk hierin op te kunnen trekken. Verder wordt gesproken over o.a. betere verlichting, veiliger weginrichting, beïnvloeding van verkeersgedrag, slimme handhaving en de verbetering van registratie van de oorzaken van verkeersongelukken. Dit heeft zoals u weet ook in Groningen prioriteit. Sprinterdiensten op het hoofdrailnet worden aan regionale OV-concessies toegevoegd, bijv. op het traject Groningen-Zwolle. We hebben meerdere

malen aangegeven dat we hier positief tegenover staan. Het infrastructuur fonds wordt op termijn het mobiliteitsfonds. Er komt 2 miljard euro extra beschikbaar voor een inhaalslag t.b.v. infrastructuur. In het akkoord is ook aandacht voor innovatie: o.a. het instellen van nieuwe infrastructuur op zelfrijdende voertuigen, mobility as a service, emissieloos vervoer in 2030 en bijbehorende laadmogelijkheden. Ook in Groningen zijn wij hiermee bezig; in december komen we in ons meerjarenprogramma hierop terug.

Leefomgeving

Het beschermen van belangrijke openbare ruimtes, waaronder de Waddenzee, blijft belangrijk onderdeel van het nationaal ruimtelijk beleid. Over klimaatadaptatie staat in het regeerakkoord dat met mede-overheden afspraken worden gemaakt in een bestuursakkoord.

Het Deltaprogramma wordt voortgezet waarbij de nadruk zal liggen op het 'klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van Nederland'. Het kabinet wordt hier nog weinig concreet, ook in financiële zin.

De verbinding boer en burger wordt versterkt, bijvoorbeeld via city-landbouw (genoemd onder landbouw). Dit biedt extra kansen voor onze stadslandbouw en de gewenste versterking van de relatie tussen stad en regio.

Grensoverschrijdende samenwerking

De coalitie wil belemmeringen wegnemen in grensregio's. Samen met onder andere Nedersaksen worden de belangrijkste knelpunten op het terrein van infrastructuur en sociale zaken en werkgelegenheid aangepakt. Wellicht biedt dit aanknopingspunten voor een te verbeteren internationale OV-verbinding met Bremen/Hamburg/Scandinavië, inclusief een passende nieuwe brug over de Ems en kansen voor een beter functionerende grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Sport

Het nieuwe kabinet maakt meer geld vrij voor de Nederlandse topsporters, daarnaast komt er meer ruimte voor topsporttalenten om onderwijs en topsport te combineren. Dit sluit goed aan bij de evaluatie en aankomende herijking van ons topsportbeleid. Ook trekt het kabinet structureel 5 miljoen euro uit ter ondersteuning van de organisatie van sportevenementen in Nederland. Dit zou het WK-Wielrennen in Groningen/Drenthe dichterbij kunnen brengen.

In het regeerakkoord wordt verder aandacht besteed aan hoe lastig het is voor sportclubs om vrijwilligers te vinden en het toekomstbestendig maken van sportclubs. Dit herkennen wij en is al vaker onderwerp van gesprek geweest met uw raad. Open sportclubs in de wijken en het laagdrempelig maken van sport voor kinderen worden eveneens benoemd. Via ons meerjarenprogramma sport en bewegen zijn wij hiermee actief aan de slag.

Cultuur

Het regeerakkoord past veelal bij de doelstellingen van onze cultuurnota. Er komt meer geld voor kwaliteit en uitbreiding van de basisinfrastructuur. Dit biedt ook kansen voor onze instellingen. 'Meer ruimte voor vernieuwing en talentontwikkeling bij de cultuurfondsen', zijn belangrijke speerpunten binnen onze cultuurnota. We zijn verheugd over de aandacht die de regio krijgt: 'stedelijke centra, zoals onder andere Groningen, kunnen een belangrijke aanjagende functie vervullen'. De inzet die we gezamenlijk in Noord Nederland plegen in het kader van 'We the North' werpt zijn vruchten af. Wij gaan hier zeker mee door. Aandacht gaat ook uit naar het uitdragen en vergroten van de kennis over de Nederlandse identiteit: onze normen en waarden, tolerantie naar anders-denkenden, onze geschiedenis. Door cultuuronderwijs op de basisscholen en specifiek erfgoedprojecten leren kinderen over hun eigen en Groningse identiteit. Het biedt wellicht kansen om bredere educatieprojecten als 'Feest! In Oost en West' van Stichting Oude Groninger Kerken te ondersteunen of te kijken hoe een soortgelijk project in de stad kan plaatsvinden.

Werk & Inkomen

De overheid zal zich de komende jaren in het sociaal domein blijvend inspannen voor de integrale aanpak dichtbij de burger voor mensen die het zonder ondersteuning niet redden.

Het kabinet wil landelijk 20.000 extra beschutte werkplekken creëren. Het budget hiervoor wordt gevonden door het instrument loonkostensubsidie te vervangen door loondispensatie. Dit betekent dat werkgevers hun werknemers onder het minimumloon mogen betalen. Als gemeente zorgen we voor een aanvullende uitkering voor degenen die daar recht op hebben. In vergelijking met het instrument loonkostensubsidie gaan werknemers er financieel op achteruit. Daarnaast is het systeem van loondispensatie ingewikkelder voor werknemers omdat ze te maken krijgen met meerdere inkomstenbronnen. Ook heeft dit systeem gevolgen voor de gemeentelijke uitvoering. Er is over dit onderwerp tegelijkertijd nog veel onduidelijkheid. We zullen de ontwikkelingen op dit gebied daarom nauwlettend volgen.

Er is in het regeerakkoord helaas meer aandacht voor de inspanningsverplichting van de bijstandsgerechtigde zelf en hoe gemeenten daar mee omgaan, dan wel op handhaven. In ons beleid gaan we veelal uit van stimuleren, motiveren, vertrouwen en een positieve insteek. Wij gaan door op de ingeslagen weg. Ook wil het kabinet het aantal mensen met problematische schulden terugdringen en mensen met schulden effectiever helpen. Voor het macro tekort op de BUIG wordt in dit akkoord geen oplossing geboden.

Jeugdhulp en aanverwante zaken jeugd

Er staan geen nieuwe zaken of ontwikkelingen in het regeerakkoord die we niet al zagen aankomen of aangekondigd waren. De rol van toezien op de

stelselherziening en de effecten ervan voor burgers komt aan de orde. Er is specifiek aandacht voor kwetsbare kinderen en jongeren. De financiële impulsen zijn nog niet direct te herleiden tot middelen of andere tastbare resultaten voor onze gemeente.

Het nieuwe kabinet stelt dat het Actieplan Pleegzorg samen met de sector voortvarend zal worden uitgevoerd om voldoende pleegouders te werven en te ondersteunen. Dit sluit goed aan op ons beleid, waar de innovatie van pleegzorg hoog op agenda staat (RIGG).

De ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp krijgt in de komende regeerperiode een vervolg. Hiervoor worden tijdelijk middelen (die optellen tot 54 miljoen euro) beschikbaar gesteld als cofinanciering. Er staat in het regeerakkoord niets specifiek over de discussie over de hoogte van het macro-budget.

Binnen de meldcode krijgen vroegtijdige signalering en open gesprekken over vermoedens van mishandeling meer aandacht in sociale wijkteams en de jeugdgezondheidszorg. Daarnaast wordt de forensische kennis op het terrein van kindermishandeling versterkt. Deze ontwikkeling past bij de ambities van ons college in de 10 voor Noord aanpak kindermishandeling.

Zorg

Het regeerakkoord straalt rust uit met betrekking tot het sociale domein. Het regeerakkoord biedt echter nog geen soelaas voor onze tekorten in het sociale domein. Er is kans dat er een kabinet komt dat zich meer mengt in de discussie over de lokale aanpak. In het akkoord staan namelijk veel zaken benoemd die aan de taken van gemeenten toebehoren.

De veranderingen op het gebied van de eigen bijdragen springen het meest in het oog. Zo wordt de eigen bijdrage Wet Langdurige Zorg (WLZ) en beschermd wonen verlaagd en wordt er een vast bedrag van €17,50 per vier weken voor eigen bijdrage Wmo ingevoerd, een regeling die per 1 januari 2019 zal starten. Mogelijk leiden deze veranderingen tot een iets grotere afname van zorg. Daarbij is overigens de mogelijkheid om deze eigen bijdrage als gemeente lager vast te stellen. Bijdrage van rijk: 145 miljoen euro.

Positief is dat de deur naar de WLZ wat verder open gaat, waardoor de kans verkleind wordt dat mensen onnodig lang in de Wmo blijven. Het wetsvoorstel om GGZ-cliënten die langdurige zorg nodig hebben ook toe te laten tot de WLZ is hier een goed voorbeeld van. De taakstelling WLZ wordt teruggedraaid.

Het kabinet stelt 180 miljoen euro beschikbaar voor waardig ouder worden. De verdere uitwerking hiervan is nog onduidelijk, evenals de verdeling van middelen. De 170 miljoen euro die het kabinet voor preventie en

gezondheidsbevordering beschikbaar stelt, is een mooie steun in de rug. Daarbij wordt de rookvrije generatie- een ambitie waar we in Groningen stevig op in zetten- expliciet genoemd. De aandacht voor mantelzorg en de zorg dichtbij de burger sluit goed aan op de aanpak van onze WIJ-teams.

Met betrekking tot GGZ-cliënten, die buiten een instelling wonen, zet het kabinet in op een integrale aanpak van gemeenten, zorgaanbieders en verzekeraars over zorg, ondersteuning, participatie, schuldaanpak, scholing en huisvesting, met aandacht voor de omwonenden. Deze ambulante aanpak is vergelijkbaar met wat we doen in De Wijert: de samenwerking tussen Menzis, Gemeente, het Universitair Centrum Psychologie (UCP) en Lentis. Wellicht dat hier ruimte ontstaat voor een meer structurele aanpak.

Migratiebeleid en integratie

In het regeerakkoord wordt de nadruk gelegd op het flexibel kunnen reageren op schommelingen in de omvang en/of samenstelling van de asielinstroom. Op een beperkt aantal plaatsen in het land gaan de ketenpartners onder één dak werken met middelgrote opvangcentra (Landelijke vreemdelingenvoorziening LVV).

Over de uitwerking wil het rijk met de VNG tot een akkoord komen. Uw raad is hierover middels de raadsbrief 'Bed bad brood in het regeerakkoord' (6615282) geïnformeerd, evenals over de positie die we als gemeente hierover innemen.

Het regeerakkoord biedt geen zicht op een taakverdeling tussen de Rijksdiensten en de gemeenten als het gaat om het 'runnen' van de opvanglocaties, evenals over de eventuele financiering van de voorziening. Dit moet allemaal nog uitgewerkt worden.

De daadwerkelijke implementatie en uitvoering van de maatregelen op het gebied van integratie heeft vergaande consequenties. We krijgen als gemeente weer meer regie op het inburgeringsproces. Voor de vergunninghouder betekent het meer verplichtingen, maar ook beperkingen.

Onderwijs

Het regeerakkoord heeft raakvlakken met onze onderwijsambities. Digitale geletterdheid en meer onderwijs op maat/gepersonaliseerd onderwijs leveren wellicht kansen op voor een versnelling op deze thema's. Wij werken aan een onderwijs-innovatie propositie, waarin we ons best gaan doen het rijk te verleiden met ons mee te innoveren. Hierover wordt uw raad op een later moment geïnformeerd.

De 170 miljoen euro die het kabinet uittrekt voor versterking van de vroeg- en voorschoolse educatie is in lijn met ons nieuwe beleidsplan kansen voor jonge kinderen. Ook de betere verbinding tussen basis- en voortgezet onderwijs en tussen voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs sluiten aan bij ons gemeentelijk beleid. Gelet op de ambities die wij binnen het onderwijs-

achterstandenbeleid geformuleerd hebben, is de verhoging van het budget met 15 miljoen euro per jaar een steun in de rug, voor met name de kleinere gemeenten.

Het kabinet heeft het voornemen de kwalificatieplicht te verhogen naar 21 jaar. We kunnen niet overzien wat dit betekent en of dit echt zal leiden tot terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters. Gedwongen kader betekent meer invloed, maar de vraag is of dit helpt. Intrinsieke motivatie is voor deze doelgroep vaak voorwaarde voor resultaat.

Het kabinet zet de ingezette systematiek van passend onderwijs voort, maar onderzoekt op welke wijze het leerrecht van kinderen wettelijk kan worden vastgelegd. Ook zal het kabinet bezien hoe de zorg voor leerlingen binnen een beperkt aantal onderwijsinstellingen met complexere casuïstiek direct uit de middelen voor zorg in onderwijstijd kan worden gefinancierd. Op dit moment hebben jeugdigen die minder dan 50% onderwijs kunnen volgen namelijk geen leerrecht in de zin dat het onderwijs daar niet voor gefinancierd wordt. Dit wordt als een groot knelpunt ervaren.

Het kabinet komt met een nieuwe strategische agenda hoger onderwijs. Kwaliteitsafspraken zullen daar een belangrijk onderdeel van zijn. Instellingen krijgen de ruimte om samen met partners zelf doelstellingen en indicatoren op te stellen. Het kabinet wil de extra financiering van 200 miljoen euro voor universitair en toegepast onderzoek sterker koppelen aan onderzoek dat past binnen de Nationale Wetenschapsagenda of de topsectoren. Groningen heeft hiervoor goede papieren. Verdere internationalisering van het hoger onderwijs staat ook in de agenda van dit kabinet.

Gemeentefonds¹

Uitgangspunt voor indexering is de 'trap op, trap af' systematiek (normeringssystematiek). Voorheen was deze koppeling alleen aan de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Nu volgt een brede koppeling aan de totale rijksuitgaven (dus inclusief de rijksuitgaven aan zorg en sociale zekerheid). Dit versterkt de evenredigheid van de systematiek en draagt bij aan een stabielere accresontwikkeling.

Het integreerbare deel van de integratie uitkering sociaal domein gaat per 2019 op in de algemene uitkering. Er is vanaf dat moment geen specifieke uitkering (één bedrag) meer voor de uitvoering van (een deel) van de taken vanuit de decentralisaties;

Het regeerakkoord heeft via de normeringssystematiek effect op het gemeentefonds. Het accreseffect voor Groningen vanuit het regeerakkoord

¹ Genoemde bedragen zijn indicatief, exacte bedragen worden bekend na verschijning van een circulaire gemeentefonds (naar verwachting de meicirculaire 2018).

2017-2021 is indicatief als volgt (leidt tot verbetering van het saldo van de begroting):

Indicatieve bedragen x € mln.	2018	2019	2020	2021	Struct.*
Accreseffect	5,4	12,8	15,4	16,1	18,8

*) Vanaf 2022 betekent dit voor ons een structureel positief accreseffect van 18,8 mln. euro.

Uit deze accressen moet vanaf 2019 indexatie voor gestegen lonen en prijzen in het sociaal domein worden gedekt². Indicatief komt een stijging van 1% voor Groningen overeen met ongeveer 1 miljoen euro. In de meerjarenbegroting houden we in Groningen rekening met een indexatiepercentage van iets minder dan 2%. Dit betekent dat vanaf 2019 jaarlijks ongeveer 2 miljoen euro gereserveerd moet worden ter compensatie van gestegen kosten in het sociaal domein. De bedragen voor indexatie werken cumulatief door en tellen dus jaarlijks op (2 miljoen euro in 2019, 4 miljoen euro in 2020, 6 miljoen euro in 2021, enz.). Daarnaast is een deel van het accres mogelijk nodig ter dekking van verwachte volumegroei in het sociaal domein. Indicatief komt een stijging van 1% ook hier overeen met 1 miljoen euro. In tabelvorm leidt dit tot de volgende bedragen:

Indicatieve bedragen x € mln.	2018	2019	2020	2021	Struct.
Indexatie lonen/ prijzen soc dom		-2	-4	-6	-6
Volumegroei soc dom (stel 1%)		-1	-2	-3	-3

Tenslotte wil het kabinet met cofinanciering, programmatische afspraken en bestuursakkoorden geld uit het gemeentefonds vastleggen voor diverse door het kabinet gewenste bestedingsdoelen. Bovenstaande ontwikkelingen zullen er per saldo toe leiden dat het vrij besteedbare deel van het extra accres fors lager uitvalt.

De opschalingskorting blijft gehandhaafd. Deze korting loopt landelijk op tot 975 miljoen euro vanaf 2025. Deze maatregel volgt uit het regeerakkoord VVD – PvdA uit 2012. In de gemeentelijke meerjarenbegroting wordt al rekening gehouden met deze korting.

Gemeentelijke tarieven

Het verhogen van het verlaagde btw-tarief van 6% naar 9% heeft belangrijke gevolgen voor gemeenten. De tarieven voor sporten en het gebruik van het zwembad moeten mogelijk omhoog of bij een gelijkblijvende prijs moet meer

² Voor het integreerbare deel van de integratie uitkering dat vanaf 2019 overgaat naar de algemene uitkering.

BTW uit de vergoeding worden voldaan aan de Belastingdienst. Dit geldt ook voor de tarieven van schouwburgen en musea. De kosten van het leerlingenvervoer zullen stijgen. De prijsverhogingen moeten echter ook worden afgezet tegen de inkomensgroei voor vele burgers. Daarnaast leidt de btw verhoging mogelijk tot een hogere interne compensatie voor gestegen lonen en prijzen. In het regeerakkoord wordt tevens melding gemaakt van een hogere belasting op het storten en verbranden van restafval. Dit zal mogelijk effect kunnen hebben op de afvalstoffenheffing.

Voor de btw die de gemeente betaalt op haar inkopen hebben de maatregelen alleen effect als de BTW niet kan worden gecompenseerd of in vooraftrek kan worden gebracht. De meest aansprekende voorbeelden zijn waarschijnlijk het leerlingenvervoer en de WMO verstrekkingen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter den Oudsten", written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter Teesink", written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink